

נייר עמדה בנושא

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (חובת סימון קסדת מגן ברכיבה על אופנוע או אופניים),

התשע"ג-2013

מבוא

"הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (חובת סימון קסדת מגן ברכיבה על אופנוע או אופניים), התשע"ג-2013", שמקדמים אותה חבר הכנסת בועז טופורובסקי ואחרים, קובעת כי לא ירכב אדם על אופנוע ולא ירכיב אדם אחר, אלא אם כן הם חובשים קסדת מגן הקשורה ברצועה העשויה למנוע את נפילת הקסדה בשעת הנסיעה ומסומנת בפס זוהר בכל היקפה.

מטרת נייר עמדה זה לבחון את הצעת החוק הזאת מנקודת מבט יהודית.

המבט היהודי

על פי המבט היהודי, ראוי לתמוך בהצעת החוק מן הנימוקים הבאים:

- 1. חובת האדם להישמר מנזק לגופו.** על פי התורה, חייב האדם לשמור על נפשו, שנאמר: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם" (דברים ד, טו). כמו כן, האדם חייב להסיר כל מכשול העלול לגרום סכנת נפשות לבריות: "ואם לא הסיר, והניח המכשולות המביאין לידי סכנה... עבר על לא תשים דמים" (רמב"ם, הלכות רוצח ושמירת הנפש, פרק יא, הלכה ד). לפיכך יש לעודד את הציבור לנהוג בהתאם לכך.
  - 2. חובת החברה להישמר מנזקים בדרכים.** על פי המקורות היהודיים, מוטלת על נבחרי הציבור החובה למנוע סכנה לציבור,¹ במיוחד בתיקון הדרכים.² הצעת החוק שלפנינו ממשיכה את המסורת היהודית בעניין זה, כשהיא מטילה על נבחרי הציבור את החובה לדאוג לבטיחות בדרכים.
  - 3. חובת אדם להישמר שלא יינזק על ידי אחרים.** מנקודת המבט היהודית, החובה למנוע נזק מוטלת בדרך כלל על המזיק, משום שהאדם אחראי למעשיו.³ ברם, לעתים החובה למנוע נזק מוטלת דווקא על הניזק,⁴ כגון כשהנזק נוצר כתוצאה מפעילות סבירה של המזיק. במקרים אלו, מוטלת החובה גם על הניזק להישמר שלא יינזק.⁵
- מעתה, בנידון דידן, הואיל ועיקר הדרכים מיועדות לכלי רכב, הרכיבה על אופניים היא בגדר שינוי המחייב סימון ברור שלה. ברם, ודאי שהיעדר סימון זוהר אינו פוטר את הנהג הפוגע.

¹ תלמוד בבלי, סוטה מו ע"ב: "ואמר ר' יודן לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו" – "וכי על לבנו עלתה שבית דין שופכין דמים? אלא, לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות, ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה".

² תלמוד בבלי, מועד קטן ה ע"א שם מובא: "יוצאין לקוץ את הדרכים, ולתקן את הרחובות ואת האסטרטאות, ולמוד את המקואות... ומנין שאם לא יצאו ועשו כל אלו, שכל דמים שנשפכו שם מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכים? תלמוד לומר (דברים יט) והיה עליך דמים", וראה **בבא קמא טו ע"ב**: "משמתינן ליה דאמרינן ליה סלק היזקך".

³ כמאמר חכמי המשנה **בבא קמא ב, ו**: "אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן".

⁴ כך למשל אם אדם נוטע עץ בתוך השדה שלו, אין השכן יכול להתלונן על כך שזה מזיק לשדה שלו, ואם שורשי העץ מפריעים לו לנטוע עץ משלו, עליו להתרחק ולנטוע מחוץ לרדיוס ההגעה של שורשי האילן של הנוטע הראשון (משנה, **בבא בתרא ב, יא**).

⁵ **נתיבות המשפט** על השולחן ערוך, סימן קנה סעיף קטן יח.